

N:o 74.

Kongl. Maj:ts nådiga proposition till Riksdagen angående anslag för meteorologiska centralanstaltens förseende med dagliga meteorologiska telegram från Færöarne och Island; gifven Stockholms slott den 30 mars 1900.

Under åberopande af bifogade utdrag af statsrådsprotokollet öfver ecklesiastikärenden för denna dag, vill Kongl. Maj:t härmed föreslå Riksdagen att för meteorologiska centralanstaltens förseende med dagliga meteorologiska telegram under 20 års tid från Færöarne och Island bevilja ett anslag af 144,000 kronor och deraf på extra stat för år 1901 anvisa ett belopp af 7,200 kronor.

De till ärendet hörande handlingar skola Riksdagens vederbörande utskott tillhandahållas; och Kongl. Maj:t förblifver Riksdagen med all Kongl. nåd och ynnest städse välbevågen.

OSCAR.

Nils Claëson.

Utdrag af protokollet öfver ecklesiastikärenden, hållet inför Hans Maj:t Konungen i statsrådet å Stockholms slott den 30 mars 1900.

Närvarande:

Hans excellens herr statsministern BOSTRÖM,
Hans excellens herr ministern för utrikes ärendena LAGERHEIM,
Statsråden: WIKBLAD,
ANNESTEDT,
herr VON KRUSENSTJERNA,
grefve WACHTMEISTER,
CLAËSON,
DYRSSEN,
CRUSEBJÖRN,
RESTADIUS.

Departementschefen, statsrådet Claëson yttrade vidare:

»I skrifvelse den 8 februari 1900 har hans excellens herr ministern för utrikes ärendena begärt att genom min åtgärd blifva satt i tillfälle att för Sveriges del aflåta svar å en af härvarande Kongl. danske minister å hans regerings vägnar gjord framställning om Sveriges och Norges deltagande i en tilltänkt anordning för telegrafisk förbindelse mellan Shetlandsöarna, Färöarna och Island; öfver hvilken framställning infordradt utlåtande den 14 innevarande mars afgifvits af Vetenskapsakademien.

Af handlingarna i ärendet inhemtas, att frågan om åvägbringande af en sådan telegrafförbindelse, hvarmed åsyftas att fullständiga den i såväl vetenskapligt som praktiskt hänseende viktiga kedjan af meteorologiska stationer omkring norra delen af Atlantiska hafvet, blifvit väckt redan år 1880 af dåvarande direktören för meteorologiska institutet i Köpenhamn Hoffmeyer i ett arbete öfver Nordatlantens stormar och

sedan utgjort föremål för öfverläggningar i den internationella meteorologiska komitén vid dess sammanträden i Bern 1880, i Köpenhamn 1882, i München 1891 och i S:t Petersburg 1899 samt vid alla dessa tillfällen vunnit komiténs varma förord. Slutligen har äfven den hydrografiska konferensen i Stockholm 1899 uttalat sin enhälliga åsigt om den föreslagna förbindelsens nytta såväl för oceanfisket som för väderleksprognosen.

Enligt ett vid danske ministerns framställning fogadt, af danska meteorologiska institutet till motsvarande institutioner i Ryssland, Preussen, Frankrike, England, Österrike, Italien och Amerikas Förenta stater utfärdadt cirkulär, hvari närmare redogöres för planen till ifrågasvarande företag, har Det Store Nordiske Telegraf-Selskab under vissa vilkor åtagit sig att anlägga och underhålla omförmälda telegraflinie. Danska regeringen skulle upprätta och underhålla de för ändamålet nödiga meteorologiska observatorierna å Færöarna och Island samt öfvervaka och, om så behöfdes, öfvertaga telegraftjensten och linieförvaltningen. Såsom ersättning för telegrafliniens anläggning, förvaltning och underhåll har nämnda bolag betingat sig under 20 års tid en årlig summa af 340,000 francs. Denna summa hade danska regeringen tänkt sig skola sammanskjutas af de länder, som önskade deltaga i företaget. Af berörda summa hade Danmarks regering ansett sig kunna lemna 125,000 francs årligen. Återstoden 215,000 francs årligen beräknades komma att sammanskjutas af öfriga i frågan intresserade stater på det sätt, att dessa åtog sig att för 20 år abonnera på dagliga meteorologiska telegram från ifrågasvarande öar samt att derför erlægga viss afgift. Om dessa stater exempelvis delades i två kategorier, omfattande, den första England, Frankrike, Tyskland, Ryssland, Österrike-Ungern, Italien och Amerikas Förenta stater, och den andra Sverige, Norge, Holland, Belgien, Spanien, Portugal och Canada, samt årsbidragen bestämdes för hvar och en af de större staterna till 20,000 francs och för hvar och en af de mindre staterna till 10,000 francs, borde från dessa stater årligen inflyta sammanlagdt 210,000 francs. I fall någon af dessa stater vägrade att lemna det från densamma påräknade bidraget, kunde bristen täckas genom något högre tillskott från vissa stater, såsom England, Frankrike, Tyskland och Norge, hvilka vore mest intresserade i fiskena och handeln på Island och Færöarne.

Danske ministern har tillika meddelat, ej mindre att den tyske delegeraden i den internationella meteorologiska komitén uttalat, att han trodde sig kunna med afseende å detta företag lofva tillmötesgående från tysk sida, än äfven att ryska regeringen stält sin anslut-

ning till företaget i utsigt, på vilkor att öfriga makter jemväl deri deltog.

Vetenskapsakademien har för sin del gillat och såsom uttryck för sina egna åsikter i ämnet antagit ett af akademiens sakkunnige ledamöter, professorerna R. Rubenson, H. H. Hildebrandsson och B. Hasselberg, till akademien afgifvet utlåtande, hvori hufvudsakligen anförts följande:

Hvad först beträffade nyttan af den föreslagna kabelns nedläggning, kunde de sakkunnige ej annat än anse den såsom obestriddig. Om man betraktade någon af de vid meteorologiska centralanstalten dagligen upprättade synoptiska kartor, skulle man finna, att det till dess konstruktion använda stationsnätet visade en ansevärd lucka åt det håll, der Island vore beläget, och detta oaktadt man med säkerhet visste, att en ganska betydlig del af de barometerminima, som passerade Skandinavien, ankomme från detta håll. Det syntes därför otvifvelaktigt, att genomförandet af projektet att förbinda Island med det öfriga Europa skulle i förening med upprättandet af ett passande antal meteorologiska stationer på denna ö liksom på Færöarne ganska väsentligt förhöja värdet af de synoptiska kartor, som dagligen konstruerades vid meteorologiska centralanstalten och läge till grund för de utsikter, som från denna anstalt utsändes.

De sakkunnige påpekade äfven, att det svårligen kunde anses lämpligt, att Sverige undandroge sig att deltaga i ett internationellt företag af den vigt och betydelse som det ifrågavarande och af hvilket knappast några länder kunde komma att skörda större direkta fördelar än just de skandinaviska. Komme företaget utan Sveriges medverkan till stånd, så vore sannolikt, att de kostnader Sverige sedan finge vidkännas genom att direkt betala telegrammen från dessa trakter, och hvilka vi då säkerligen såge oss nödsakade att förskaffa oss, blefve i längden större, än om Sverige nu inginge på danska regeringens förslag.

På grund af hvad sålunda blifvit nämnt såväl i afseende på den nytta den föreslagna kabelutläggningen från Shetlandsöarna öfver Færöarna till Island skulle medföra för den dagliga väderlekstjensten vid statens meteorologiska centralanstalt, som ock med afseende derpå att den för vårt land föreslagna utgiftssumman icke kunde anses för stor i förhållande till den dermed afsedda nyttan och företagets svårighet, förordade de sakkunnige på det varmaste, att vetenskapsakademien, med framhållande af dessa momenter och med påpekande af de olägenheter, som skulle drabba vårt land, i händelse Sverige ensamt nekade att deltaga i detta för alla Europas norra länder gemensamma företag, måtte,

under förutsättning af öfriga staters anslutning och att Sverige, såvidt någon stat ej skulle deltaga, icke drabbades af större utgift än den nu föreslagna, gifva sitt förord åt Sveriges deltagande i de kostnader, som erfordrades för företagets realiserande, på de vilkor, som i danska meteorologiska institutets cirkulär närmare angåfves.

Då det med afseende å hvad sålunda blifvit anfördt synes mig önskligt, att Sverige på sätt, som nu ifrågasatts, deltagar i omförmälda företag, men härför nödiga penningmedel endast lära kunna beredas genom anslag af Riksdagen, får jag, efter samråd med chefen för civildepartementet, i underdånighet hemställa, det Eders Kongl. Maj:t tacktes föreslå Riksdagen att för meteorologiska centralanstaltens förseende med dagliga meteorologiska telegram under 20 års tid från Færöarna och Island bevilja ett anslag af 144,000 kronor och deraf på extra stat för år 1901 anvisa ett belopp af 7,200 kronor.»

Hvad föredragande departementschefen sålunda hemstält behagade Hans Maj:t Konungen, på tillstyrkan af statsrådets öfriga ledamöter, i nåder gilla och bifalla; och skulle proposition till Riksdagen aflåtas af den lydelse bilaga vid detta protokoll utvisar.

Ex protocollo:

C. E. Blom.